

כז

וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי (י"ט, כ)

"יכול ירד עליו ממש? תלמוד לומר: 'כי מן השמים דיברתי עמכם'. מלמד שהרכין שמים העליונים ותחתונים והציען על גבי ההר כמצע על המיטה" (רש"י)

יש להקשות: לשם מה צריך רש"י לתרץ את הסתירה בין הכתובים בפירושו כאן – והרי הסתירה אינה מתעוררת אלא לאחר לימוד הכתוב המאוחר יותר "כי מן השמים דיברתי עמכם"?

ויש לומר, שכוונת רש"י אינה לתרץ את הסתירה בין שני הכתובים, אלא לתרץ קושי בכתובים כאן:

לעיל¹⁰⁸ נאמר "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש"; אך לא נאמר שההר עצמו בער באש¹⁰⁹.

נשאלת איפוא השאלה: "יכול ירד עליו ממש?" – איך ייתכן שהקב"ה ירד על הר סיני ממש, והרי במקרה זה צריך היה הר סיני בעצמו (לפחות הצמחייה שבו¹¹⁰) לבעור באש, ולא רק להעלות עשן?

וכחיזוק לשאלה זו מביא רש"י את הפסוק הנוסף – "כי מן השמים דיברתי עמכם" – המוכיח שאכן הקב"ה לא ירד על הר סיני ממש.

(לקוטי שיחות חט"ז ע' 223 ואילך)

108. פסוק יח.

109. אמנם בפרשת ואתחנן (ד, יא) נאמר "וההר בוער באש", אבל מאחר שהדבר לא נזכר כאן, מסתבר שגם שם הכוונה אינה לבערה ממש, אלא לחום ולעשן רב.

110. שהרי מצינו בפירוש (שמות ג, א-ב) שבהר סיני צמח סנה, ובוודאי לא היה זה הצמח היחיד על ההר.

כה

המאור

וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי (י"ב, כ)

"יכול ירד עליו ממש? תלמוד לומר: 'כי מן השמים דיברתי עמכם'. מלמד שהרכין שמים העליונים ותחתונים והציען על גבי ההר כמצע על המיטה" (רש"י)

צריך ביאור: לשם מה מוסיף רש"י את הדימוי "והציען... כמצע על המיטה", שאינו נדרש לכאורה כדי להבין את הכתובים?

ויש לומר:

קושייתו של רש"י אינה רק מלשון הכתוב "וירד ה' על הר סיני", אלא ממשמעותה הכללית של פרשה זו – שהקב"ה ירד על הר סיני והשרה את קדושתו עליו, עד כדי כך שההר עצמו הפך לקדוש, ולכן היה צורך להרחיק את בני ישראל ממנו ("השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו... לא תגע בו יד"111, "לא יוכל העם לעלות אל הר סיני, כי אתה העדותה בנו לאמר, הגבל את ההר וקדשתו"112).

כדי להסביר זאת אין די בכך שהקב"ה "הרכין שמים העליונים והתחתונים" וירד עליהם – שכן הדבר אינו מסביר כיצד חלה הקדושה על הר סיני עצמו, מאחר שלא היה מגע ישיר בין קדושתו של הקב"ה ובין ההר.

ולכן מפרש רש"י, שהקב"ה "הציען על גבי ההר כמצע על המיטה":

כאשר לפנינו מיטה מוצעת, אין אנו מתייחסים למצעי המיטה כדבר נפרד מהמיטה עצמה; אנו רואים את המיטה והמצע כחפץ אחד – מיטה מוצעת. המצע מאבד מחשיבותו העצמית, ונעשה חלק בלתי-נפרד מהמיטה.

וכך בענייננו: מאחר שהקב"ה הציע את השמים על ההר "כמצע על

111. לעיל פסוקים יב-יג.

112. לקמן פסוק כג.

המיטה" וירד עליהם – נחשב הדבר כאילו ירד על ההר עצמו, מאחר
שהשמים הפכו לחלק בלתי-נפרד מההר, ולכן חלה הקדושה גם על הר
סיני עצמו.

(לקוטי שיחות חט"ז ע' 224 ואילך)

כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם (ב, יט)

"כי מן השמים דברתי – וכתוב אחד אומר: 'וירד ה' על הר סיני'. בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם: 'מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה'; כבודו – בשמים, ואשו וגבורתו – על הארץ. דבר אחר: הרכיז שמים ושמי השמים והציען על ההר, וכן הוא אומר: 'ויט שמים וירד'" (רש"י)

סתירה זו הובאה גם בפירוש רש"י לעיל¹⁶⁵: "וירד ה' על הר סיני – יכול ירד עליו ממש? תלמוד לומר: 'כי מן השמים דיברתי עמכם'. מלמד שהרכיז שמים העליונים ותחתונים והציען על גבי ההר כמצע על המיטה, וירד כסא הכבוד עליהם".

165. יט. כ.

אלא שישנם הבדלים משמעותיים בין שני הפירושים:

(א) לעיל הביא רש"י רק את הפירוש "מלמד שהרכין שמים העליונים ותחתונים", ואילו כאן הוא מביא פירוש זה רק כפירוש שני, ומקדים לו פירוש אחר;

(ב) בפירושו לעיל נקט רש"י בביטוי "שמים העליונים ותחתונים", ואילו כאן הביטוי הוא "שמים ושמי השמים";

(ג) בפירושו לעיל הוסיף רש"י את הדימוי "כמצע על המיטה", שאינו מופיע כאן;

(ד) בפירושו לעיל סיים רש"י "וירד כסא הכבוד עליהם", אך אינו מזכיר זאת כאן;

(ה) בפירושו כאן מביא רש"י ראיה מהפסוק "ויט שמים וירד", שלא הביא לעיל.

ויש לבאר, שהבדלים אלו נובעים כולם מההבדל הבסיסי בין שתי הפרשיות – פרשת "וירד ה' על הר סיני" ופרשת "כי מן השמים דיברתי עמכם":

פרשת "וירד ה' על הר סיני" עוסקת כולה בתיאור ירידתו והתגלותו של הקב"ה על ההר, עד כדי השראת קדושה על ההר עצמו; אמנם יש צורך ליישב זאת עם האמור כאן "כי מן השמים דיברתי עמכם", אבל עיקר הדגש באותה פרשה הוא על הירידה והתגלות על ההר.

מטרתה של פרשה זו, לעומת זאת, היא כדי להדגיש את ריחוקו של הקב"ה מן הארץ, כהקדמה לפסוק הבא – "לא תעשון אתי", "לא תעשון כדמות שמשי המשמשים לפני במרום"¹⁶⁶; אמנם גם כאן יש צורך ליישב זאת עם ירידתו של הקב"ה על הר סיני, אבל עיקר הדגש בפרשה זו היא על עובדת היותו של הקב"ה בשמים, בריחוק מן הארץ.

על יסוד זה יובנו כל ההבדלים בין פירושי רש"י בשתי הפרשיות:

(א) בפרשת "וירד ה' על הר סיני" אין מקום להביא את הפירוש "כבודו – בשמים, ואשו וגבורתו – על הארץ" – שכן פירוש זה, שלפיו הקב"ה לא ירד ירידה של ממש על הר סיני, אינו תואם את הכיוון הכללי של הפרשה; ואילו בפרשה זו, הבאה להדגיש את ריחוקו של הקב"ה מן הארץ – דוקא פירוש זה הוא הפירוש הראשון והמסתבר.

(ב) בפרשת "וירד ה' על הר סיני" נוקט רש"י בביטוי "שמים העליונים והתחתונים", ביטוי שנלווית לו משמעות של ירידה; ואילו בפרשה זו הוא נוקט בביטוי "שמים ושמי השמים", ביטוי המביע ריחוק ערך.

(ג) בפרשת "וירד ה' על הר סיני" מוסיף רש"י את הדימוי "כמצע על המיטה", כדי להסביר בכך את השראת הקדושה על ההר עצמו¹⁶⁷; ואילו בפרשה זו, שאינה עוסקת בהשראת השכינה על הר סיני, אין צורך בדימוי זה.

(ד) בפרשת "וירד ה' על הר סיני" מסיים רש"י "וירד כסא הכבוד עליהם", כדי להדגיש שירידתו של הקב"ה על הר סיני היתה מתוך כבוד והדר מלכות, כעין ישיבה של קבע, ובכך להסביר את חשיבותה של ירידה זו¹⁶⁸; ואילו בפרשה זו אין צורך בכך.

(ה) בפרשת "וירד ה' על הר סיני" אין מקום להביא את הראיה מהפסוק "ויט שמים וירד" – שכן פסוק זה מהווה ראיה רק לעצם הרכנת השמים, ולא להצעתם "כמצע על המיטה" על כל הכרוך בכך.

(לקוטי שיחות חט"ז ע' 225 ואילך)

167. ראה לעיל ביאור כח. עיין שם.

168. בניגוד, למשל, לירידתו של הקב"ה לארץ מצרים (כדברי הכתוב (בא יב, יב) "ועברתי בארץ מצרים כלילה הזה"), שלא היתה בדרך של התיישבות וקביעות.